

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 5/2014

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat Frode Kværnrød

Klagen gjelder: Krav om kompensasjon etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning

Beslutningsdato: 12. mai 2014

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Eva Klepsland Drageset
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas ikke til følge. Saksomkostninger i anledning klagen dekkes i sin helhet.

1. Sammendrag av sakens faktiske sider

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

Skadelidte, født [REDACTED], tjenestegjorde i [REDACTED] i kontingent [REDACTED] fra mai [REDACTED] til november [REDACTED], og i kontingent [REDACTED] fra november [REDACTED] til mai [REDACTED]. Etter hjemkomsten følte skadelidte seg urolig og rastløs, og mistet raskt konsentrasjonen. Han skrudde opp aktiviteten i hverdagen som et ledd i å forsøke å roe seg ned. Skadelidte søkte seg til et nytt utenlandsoppdrag fra november [REDACTED]. Igjen var han ute i en periode på seks måneder, frem til mai [REDACTED].

Etter endt tjeneste, i perioden fra [REDACTED], utdannet han seg som ingeniør i reguleringsdatateknikk/data ved [REDACTED] Ingeniørhøyskole. Etter skoleåret [REDACTED] avla han eksamen som foretaksøkonom ved [REDACTED] Økonomiske Høyskole, og han avsluttet studiene i [REDACTED] med mellomfag i markedskommunikasjon ved samme skole. Etter [REDACTED] og frem til [REDACTED] drev han selvstendig næringsvirksomhet som konsulent innen rådgivning og strategisk markedsplanlegging, tekst og prosjektledelse. Fra [REDACTED] til [REDACTED] var han tekstforfatter ved reklamebyrået [REDACTED]. Deretter startet han som konsulent i [REDACTED] reklameseksjon. Han var i deler av denne perioden arbeidsløs, idet han drev selvstendig og ble hentet inn for korte engasjementer. I [REDACTED] var han med på å etablere [REDACTED] reklamebyrå. Etter fem års vellykket drift, ble selskapet solgt til [REDACTED] i mars [REDACTED]. Etter dette startet skadelidte som seniorrådgiver i et selskap kalt Etera [REDACTED], med ansvar for konseptutvikling og prosjektledelse. Han jobbet her bare i ett år, og begynte deretter å skrive på en biografi om tjenesten sin i [REDACTED]. Fra [REDACTED] ble han ansatt som markedsrådgiver i trafikanten [REDACTED].

Skadelidte anla erstatningssak mot staten v/ Forsvarsdepartementet for [REDACTED] tingrett i 2006. I tilknytning til dette, var dr. Reichelt og dr. Weisæth rettsoppnevnte sakkyndige. Sammen utarbeidet de en spesialisterklæring i saken. Det ble konkludert med at det var mer enn 50 % sannsynlig at skadelidte hadde en psykisk lidelse, men at den i det vesentligste var forårsaket av andre forhold enn [REDACTED]. De fant også at gode behandlingsresultater kunne oppnås dersom skadelidte var motivert. De tjenesterelaterte psykiske problemenes andel ble vurdert til å være beskjedne. De sakkyndige skrev videre at det ikke nødvendigvis ville bestå noen varig redusert arbeidsevne, og den reduserte arbeidsevnen som eventuelt kan knyttes til tjenestegjøringen utgjorde 20 %.

I forbindelse med ankesaken ble to nye spesialister i psykiatri oppnevnt som sakkyndige for retten. Dr. Jon Skarstein avga erklæring den 26. juni 2007, og dr. Michal Setsaas den 5. juli 2007.

Skadelidte og staten v/Forsvarsdepartementet inngikk i forbindelse med ankesaken et rettsforlik. Skadelidte ble her tilkjent kr. 2 874 270 i erstatning fra staten v/FD på objektive grunnlag.

Skadelidte har deretter søkt SPK om kompensasjon etter den særskilte kompensasjonsordningen tilsvarende 65 G. I SPKs vedtak av 11. mars 2013 fikk han avslag på søknaden. SPKs avgjørelse ble deretter påklaget. Begrunnelsen bygget i det vesentlige på feil ved bevisvurderingen og rettsanvendelse i tilknytning til vilkåret om årsakssammenheng mellom ansvarsbetingende forhold og skaden, samt SPKs vurdering av skadelidtes ervervsuførhet. SPK har i brev av 29. august 2013 kommet til at klagen tas delvis til følge, og

tilkjent skadelidte 80 % kompensasjon etter 65 G ordningen, med fradrag for tidligere tilkjent erstatningen fra staten. Skadelidte har påklaget SPKs vurdering av ervervsuførheten. SPK har ikke funnet grunnlag til å omgjøre sitt vedtak, og saken er sendt frem for klagebehandling.

Verken skadelidte eller hans advokat møtte for Klagenemnda. Saken er imidlertid godt dokumentert gjennom det skriftlige materialet som foreligger.

2. Klagenemndas vurdering

Nemnda har ved behandlingen av saken bestått av tre medlemmer. Nemnda er i utgangspunktet satt med fire medlemmer i hver sak. Forut for nemndsmøte fikk et av medlemmene et uventet forfall, noe som medførte at det ikke var tid til å innkalle varamedlemmet. Ingen av de øvrige møtende medlemmene fant det betenkelig at saken ble behandlet, og nemnda var derfor beslutningsdyktig, jf. forskrift om klagenemnda § 8 annet ledd.

Rett på ytelse etter kompensasjonsforskriften forutsetter at man er påført en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i internasjonal operasjon, og at den psykiske belastningsskaden har medført varig ervervsmessig uførhet, jf. forskriften § 3 første ledd.

Det foreligger i alt fem spesialisterklæringer i saken forut for klage etter den særskilte kompensasjonsordningen, og partene er enige om at det ikke har vært behov for å innhente ytterligere erklæringer. Erklæringen fra dr. Skarstein som ble avgitt i forbindelse med ankesaken for Frostating lagmannsrett er den siste av de mange erklæringene som er avgitt, og bygger følgelig på de fire erklæringene forut for denne. I denne erklæringen konkluderes det med at klager oppfyller kriteriene for PTSD, og at han har tilbakevendende depressiv lidelse. Det er derfor ikke tvilsomt at skadelidte har en psykisk belastningslidelse og at lidelsen skyldes tjeneste i internasjonal operasjon. Nemnda viser til at erklæringen fra dr. Skarstein er grundig når det gjelder dette spørsmålet.

Det sentrale spørsmålet nemnda må ta stilling til er om skadelidte har en restervervsevne, eller om hans plager er av en slik karakter at restervervsevnen ikke kan utnyttes. Erklæringen fra dr. Skarstein ikke er imidlertid like tydelig på dette punktet. Det uttales her blant annet «*Skadelidte vil ved fortsatt behandling, sannsynligvis oppnå ytterligere bedring dersom denne behandlingen fokuserer på kognitiv psykoterapeutisk strategi. I og med at skadelidtes lidelse har stått over tid er det usikkert hvor stor bedring behandlingen kan medføre og hvor stor restervervsevne man kan påregne i fremtiden. Det er vanskelig å si noe om fremtidig ervervsevne da dette er knyttet til behandlingsresultatet som nødvendigvis må gå over tid.*»

Det er klager som bærer bevisbyrden for at han er påført en skade som faller inn under dekningsfeltet for kompensasjonsforskriften. Som nevnt er det en forutsetning etter forskriften at skadelidte er varig ervervsufør. Varig innebærer ikke nødvendigvis livsvarig, men må være av flere års varighet. Av den medisinske dokumentasjonen som er fremlagt nemnda, fremgår det at skadelidte i dag mottar uføretrygd med yrkesskadefordeler tilsvarende 100 % fra NAV.

Vurderingen av om det foreligger helt eller delvis varig ervervsuførhet skal skje ut fra skadelidtes evne til å kunne ta et hvilket som helst yrke. Ved vurderingen av hvorvidt det foreligger en restervervsevne, legges blant annet vekt på skadelidtes alder og hvilke muligheter vedkommende har til å utnytte sin ervervsevne. Videre må man også se på hvordan lidelsen berører skadelidtes daglige virke. Det er reduksjonen i den ervervsmessige *evnen* som er gjenstand for kompensasjon. Har den skadelidte en restervervsevne som han velger å utnytte til

ulønnet arbeid, vil det være relevant å se hen til dette i funksjonsvurderingen. En skadelidt har selv en tapsbegrensningsplikt og må som konsekvens av det også bære ansvar for valg som medfører at en potensiell ervervsevne ikke utnyttes i den grad man kan forvente ut fra skadelidtes funksjonsnivå.

Nemnda finner det ikke tvilsomt at skadelidte er påført en psykisk belastningsskade som følge av [REDACTED], som har påvirket ham i betydelig grad senere i livet. Når nemnda likevel ikke finner å ta hans krav til følge, knytter dette seg til at skadelidte dels har utvist evne til å utnytte en ervervsevne og dels til det som følger av tapsbegrensningsplikten som følger av alminnelig erstatningsrett. Skadelidte har i de siste årene skrevet en del bøker, der noen blant annet handler om livet etter at han kom hjem fra tjenesten i [REDACTED]. Det beskrives her hvor tøft møtet med det sivile samfunnet kan være etter å ha opplevd traumatiske hendelser mens man har tjenestegjort ute. Nemnda vil imidlertid bemerke at det ikke er den beskjedne inntekten som skadelidte har fått av skrivearbeidet som sådan som gir en viss grad av ervervsevne, men at skadelidte blant annet gjennom dette har vist en evne til å fungere og kunne konsentrere seg om arbeidsoppgaver i perioder. Dette underbygges for øvrig av samtlige av de ulike erklæringene i saken, der det fremgår som realistisk at skadelidte har en restervervsevne. Skadelidte har videre en generell tapsbegrensningsplikt. Det må stilles krav om at de mest nærliggende muligheter uttømmes før krav om erstatning kan innvilges, herunder at han gjennomfører adekvat behandling og arbeidstrening med sikte på å komme tilbake i arbeid. Det legges her vekt på skadelidtes relativt unge alder, og hans evne til i perioder å produsere. Det vises til Rt. 2003 s. 1358.

Skadelidte kan etter dette ikke anses for å ha sannsynliggjort at den psykiske belastningsskaden han ble påført som følge av tjeneste i internasjonale operasjoner har medført en varig redusert ervervsevne utover de 80 % han er innvilget.

Klagen tas derfor ikke til følge.

For klageomgangen er det fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand stort kr. 12 406,25 inkl. mv. Kravet gjelder en tidsbruk på 6 timer og 30 minutter. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 11, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen. Salærkravet dekkes i sin helhet.

3. Konklusjon

Klagen tas ikke til følge. SPKs vedtak stadfestes.

Vedrørende saksomkostninger for klageomgangen skal SPK utbetale kr. 12 406,25 inkl. mva.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 10. juni 2014

Anne Stine Eger Mollestad
Klagenemndas leder